

EDUARD PETIŠKA

O egyptském princí, který utíkal před svým osudem

Velmi často se vypravěči bájí a pohádek vracejí do starověkého Egypta. Ve svých příbězích mohou využít překlady záznamů na papyrech a textů z pyramid, hrobek, chrámů, dále úryvky různých písemných památek, zprávy a vyprávění starověkých řeckých spisovatelů. V Čechách egyptské náměty zpracovával také Eduard Petiška.

Před mnoha lety žil v Egyptě král a neměl děti. Dlouho po nich toužil a dlouho prosil bohy, aby se jeho ženě narodil syn. Bohové konečně krále vyslyšeli. Splnili mu jeho přání a král nevěděl, co by radostí udělal. Do čisté radosti však ukápla kalná krůpěj smutku.

Do paláce vešlo sedm Hathor, sudiček, oboustoupily novorozeného, aby mu určily osud. Sklonily se nad ním a řekly:

„Zahubí tě buď krokodýl, nebo had, anebo pes.“

Hathory zmizely a sloužící, kteří slyšeli jejich věštbu, pospíchali ke králi, aby mu o ní pověděli.

Smutek dolehl na krále a přemýšlel, jak by syna uchránil před zlou věštbou. Musím ho skrýt před trojím nebezpečím, uvažoval, a před nebezpečím bude nejlépe ukryt, bude-li žít o samotě.

Dal proto svému synovi vystavět vysoký dům v horách pouště, kde nežili krokodýlové ani hadi, ani psi. Domu přidělil nejvěrnější služebníky a postaral se, aby malému princí nic nechybělo.

Princ rostl v odloučenosti od ostatního světa a znal jen tváře svých služebníků, vzácné tkaniny a zlaté a stříbrné nádoby svého stolu. Domníval se, že tohle je celý svět a žít v něm je dobré a správné.

Od toho dne chodíval princ s knížecími syny každý den pod princeznino okno. Díval se a rostla v něm chuť pokusit se o štěstí.

Jednou, když synové knížat odpočívali, vykročil ke strmé zdi a zkusil, co se jiným nedařilo. Šplhal tak obratně, že dosáhl okna mezopotamské princezny. Princezna ho políbila a objala.

Poslové hned běželi se zprávou ke knížeti.

Kníže se zeptal:

„A kdo je ten muž? Který kníže má tak smělého syna?“

„Není to syn knížete,“ řekli poslové, „je to syn egyptského důstojníka. Utekl z Egypta před svou macechou.“

„Mám dát jedinou dceru nějakému egyptskému uprchlíkovi?“ vykřikl hněvivě kníže, „ne, mou dceru nedostane. Ať se klidí, odkud přišel.“

Poslové se vrátili k princovi a oznámili mu, jak rozhodl kníže:

„Máš jít pryč. Klid' se, odkud jsi přišel.“

Ale mezopotamská princezna uchopila prince za ruku a přísahala:

„Při mocném bohu Ré, jestli ten mladík odejde, přestanu jíst a pít a zemřu hlady a žízní.“

Posel ohlásil knížeti, co princezna řekla, a kníže se zamyslel.

„Když nechce cizinec odejít po dobrém,“ rozhodl, „pošlu své lidi, ať ho zabijí.“

Princezna viděla přicházet lidi se zbraněmi a zavolala na ně:

„Při mocném bohu Ré, jestli toho mladíka zabijete, zemřu stejnou zbraní, dřív než slunce zapadne. Nechci žít déle než on.“

- ✓ Kvůli čemu egyptský panovník chtěl, aby jeho syn žil o samotě?
- ✓ Proč si princ přál psa?
- ✓ Proč se princ vydal na cesty? Najděte v ukázce místo, kde o tom mluví.
- ✓ Co princ říká o osudu a vůli bohů?
- ✓ Zasloužil si princ mezopotamskou princeznu? Jak se k němu zachovala?
- ✓ Ukažte na mapě, odkud se princ vydal a kam doputoval.

O egyptském princí, který utíkal před svým osudem (dokončení)

Syn egyptského vládce, kterému sudičky prorokovaly neblahý osud, se vydal do světa a dostal se do Mezopotámie.

- ✓ Připomeňte si, jak žil egyptský princ. Jaká nebezpečí na něj číhala?
- ✓ Proč princ odešel z Egypta? Co v Mezopotámii vykonal?

Lidé se zbraněmi se vrátili ke knížeti a vyprávěli mu, co se stalo. Tu se kníže slitoval a pozval dceru i nápadníka k sobě. Dal cizinci svou dceru za ženu a dal mu dům, otroky a pole a velká stáda.

Princ žil s princeznou nějaký čas šťastně a bez starostí, ale pak se začal o své štěstí bát. Princezna poznala, že je princ jiný, než býval.

„Pověz mi, co tě trápí,“ řekla mu, „když ponesu tvou starost s tebou, bude jen zpola tak těžká.“

JIŘÍ ŽÁČEK

Vlaky

Kam jedou vlaky? Do dálky.
Kola se točí, točí, točí.
Rychlíky nebo lokálky,
za chvíli se nám ztratí z očí.

A co je v dálce? Tam je svět.
Daleká dálka... Nebo blízká?
Najdou ty vlaky cestu zpět,
když se jim v dálce stýská?

lokálka místní dráha

- ✓ Představte si a popište konkrétní situaci, chvíli či výjev, které mohly podnítit vznik básně.
- ✓ Proč je v textu tolik vět tázacích?
- ✓ Všimněte si, jaké přívlasky má v básni *dálka*. Co jimi básník chce vyjádřit? Jaké významy má slovo *dálka* v básni?
- ✓ Týkají se poslední dva verše básně pouze vlaků, nebo se mohou vztahovat i k něčemu jinému?

O JIŘÍM ŽÁČKOVÍ viz s. 130.

JOSEF HIRŠAL

Stopy v písku

Kdopak to tu skákal
hop, hop, hop?
Kdopak to tu nechal
řádku stop?

Tohle se už nikdy
nedovím.
Ztratil se a zmizel
jako dým.

(Počítání oveček)

- ✓ Jak byste odpověděli na otázky v textu? Je vůbec možné na ně odpovědět?

O JOSEFU HIRŠALOVÍ viz s. 209.

JIRÍ DĚDEČEK

Jiří Dědeček je všestranný autor, především však písničkář a básník (někdy o sobě říká, že je básničkář a písničik – tak prý ho označila jedna z jeho dcer, když byla v první třídě). Postupem času začal psát i pro děti.

Myši

Tázal jsem se tuhle myši,
čím se od nás lidí liší.
Myši ale špatně slyší,
protože jsou mnohem nižší.

Slon

Mně se nejvíc líbí slon,
chtěl bych mít nos jako on.
Nosil bych ho omotaný kolem těla,
celá naše třída by mi záviděla.

Prostě bych se jednou rád stal slonem,
jenomže to nepůjde tak honem.
Nebude to lehké, já to vím,
pro začátek aspoň hodně jím.

Žížala

Vídal jsem jednu žížalu
ronit slzy ze žalu:
Ráno vstane, lehne na zem –
a hned si ji pletou s plazem!

Říkávám jí: Ale kdeže,
nesmíš na ty řeči dát!
Je to krása – běhat vleže!
To bych taky rád...

(Šli červotoči do houslí)

- ✓ Co mají Dědečkovy básně společného?
- ✓ Srovnajte tyto básně s dalšími básněmi z čítanky, v nichž se píše o zvířatech (zejména s básněmi Emanuela Frynty a Pavla Šruta).
- ✓ Pokuste se ve stylu Jiřího Dědečka zpracovat jiné zvířecí motivy.

- Pro srovnání: texty Jana Vodňanského
Ostrov, kde rostou housle (výbor ze světové nonsensové poezie)

JIRÍ DĚDEČEK (nar. 1953)

Písničkář a básník. Dětem věnoval knihy veršů *Šli červotoči do houslí*, *Uleželé želé*, prózu *Pohádky o Malé tlusté vile* aj.